

MEMO

Onderwerp:
MKBA Zwakke Schakels Noord-Holland

Rotterdam,
12 april 2013

Van:
Jeroen Klooster

Afdeling:
Divisie Water Rotterdam

Aan:
Anita Willig - HHNK
Hans Eikelenboom - PNH

Projectnummer:
C03011.000176.2505

Opgesteld door:
Jeroen Klooster

Ons kenmerk:
076900255:C

Kopieën aan:
Melanie Ursem
Niek Reichart
Aletta Luchtenborg

DIVISIE WATER

1. Inleiding

In 2010 is een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) opgesteld voor de afzonderlijke zwakke schakels Hondsbossche en Pettemer Zeewering (HPZ, september 2010) en Duinen Kop van Noord-Holland (DKNH, maart 2010).

In beide MKBA's zijn zogenaamde 'integrale' alternatieven beschouwd, dat wil zeggen alternatieven inclusief een aantal bouwstenen voor (verbetering van) ruimtelijke kwaliteit. Deze bouwstenen betreffen diverse zaken, waaronder: aanleg megaduin, uitzichtpunt, versterking van koppen dijk, voorziening voor campers, bezoekerscentrum, extra fiets- en voetpaden, voorziening voor duiksport, zonering jaarrondgebruik strandpaviljoens etc.

Door het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) is de vraag gesteld of en zo ja, in welke mate de conclusies in beide MKBA's veranderen als *dezelfde* alternatieven beoordeeld worden, maar dan *zonder* de betreffende bouwstenen. Ook is gevraagd om – op hoofdlijnen en voor zover mogelijk – een analyse te maken van het later geconstrueerde alternatief 5 (VKA) ten opzichte van de in de MKBA DKNH onderzochte alternatieven.

In deze notitie worden deze vragen beantwoord. Met betrekking tot de eerste vraag luidt de conclusie dat er weliswaar veranderingen plaatsvinden in de omvang van kosten en baten, maar dat dit niet leidt tot een wezenlijke verandering in de voorkeursvolgorde van de *oorspronkelijke* alternatieven. Ten aanzien van de tweede vraag is de conclusie dat alternatief 5 DKNH waarschijnlijk op de eerste of tweede plaats komt in de rangorde van alternatieven, rekening houdend met zowel verwachte kosten als baten.

In hoofdstuk 2 gaan we in op HPZ en in hoofdstuk 3 op DKNH.

2. Beschouwing MKBA HPZ

De in de MKBA HPZ (september 2010) onderzochte projectalternatieven zijn:

- Traditionele kruinverhoging aangevuld met een damwand (1b)
- Zeewaarts consolideren met stabiliteitsberm binnentalud en damwand (2b).
- Zeewaarts consolideren met waterkerend duin (2d).
- Landwaarts consolideren met kruinmuur, stabiliteitsberm en damwand (3c)
- Beperkte kruinverhoging met uitbouw ondertalud, met stabiliteitsberm en een damwand (4b).

Ook een aantal ruimtelijke bouwstenen maakten deel uit van een of meerdere van de bovengenoemde alternatieven. Deze bouwstenen zijn vooral van belang voor de aantrekkelijkheid van het betreffende kustvak voor toerisme en recreatie.

MKBA met bouwstenen ruimtelijke kwaliteit

De in geld uitgedrukte baten in de MKBA zijn hoofdzakelijk gerelateerd aan toerisme en recreatie. De overige baten zijn op een kwalitatieve wijze beoordeeld.¹

De effecten op recreatie en toerisme van alternatief 2b en 2d zijn naar verwachting het grootst (+25% toename van de toeristische bestedingen) omdat, naast de ruimtelijke bouwstenen, strandverbreding bij de koppen optreedt en strand- en watersportactiviteiten voor de zeewering mogelijk worden. De stijging bij de overige alternatieven is beperkter. Daar is namelijk geen sprake van extra zandstrand. Alleen de ruimtelijke bouwstenen dragen bij aan een stijging van recreatie en toerisme in het gebied. Daarbij is een stijging van 12,5% van de bestedingen mogelijk geacht bij alternatieven 1 en 4 vanwege de aanwezigheid van bouwstenen die goede condities scheppen voor een groter toeristisch aanbod (horeca, parkeerplaatsen, standplaatsen campers etc.). Bij alternatief 3 is een stijging van 5% van de bestedingen mogelijk, omdat hier – voor recreatie en toerisme – minder relevante bouwstenen aanwezig zijn.

Naast het saldo van in geld uitgedrukte kosten en baten is er nog een aantal kwalitatief gewaardeerde effecten. Rekening houdend met de scores op ook deze effecten, is de voorkeursvolgorde van alternatieven in de MKBA HPZ 2, 4, 1 en 3.

MKBA zonder bouwstenen ruimtelijke kwaliteit

In het geval van dezelfde alternatieven zonder bouwstenen ruimtelijke kwaliteit, betekent dit dat er geen aantrekkingskracht meer is bij alternatieven 1, 3 en 4. Deze waren immers afhankelijk van de aanwezigheid van de betreffende bouwstenen. Bij alternatief 2 veronderstellen we een halvering van de aantrekkingskracht, omdat wel de strandverbreding nog doorgang vindt.² Daarmee nemen van alle alternatieven de baten af, echter bij alternatief 2 minder sterk dan bij de andere alternatieven.

¹ De volgende effecten zijn in de MKBA kwalitatief beoordeeld: uitbreidbaarheid, culturele diversiteit, geluidsoverlast, luchtkwaliteit, visuele hinder, sociale rechtvaardigheid, menselijke maat.

² In de situatie met ruimtelijke bouwstenen, bedroeg in alternatief 2 de verwachte toename van toeristische bestedingen 25%, vanwege de combinatie met een extra verbreed zandstrand. Bij het vervallen van de ruimtelijke bouwstenen valt naar verwachting de helft van de aantrekkingskracht weg. Dit in lijn met de score van alternatieven 1 en 4 in de situatie met ruimtelijke bouwstenen.

De kosten van de alternatieven veranderen uiteraard ook, aangezien de ruimtelijke bouwstenen er geen onderdeel meer van uitmaken. Deze kostenbesparing is echter beperkt en naar verhouding het grootst bij alternatief 3. Al deze wijzigingen tezamen, van zowel kosten als baten, zullen naar verwachting slechts een beperkt effect hebben op de voorkeursvolgorde van de in de MKBA beschouwde alternatieven. Alternatief 2 blijft bovenaan staan en alternatief 3 zou mogelijk van de onderste plek iets naar boven kunnen gaan opschuiven.

3. Beschouwing MKBA DKNH

De in deze MKBA (maart 2010) onderzochte projectalternatieven zijn:

- 'Gericht sturen' (1);
- 'Integrale versterking kust' (2);
- 'Gevarieerde kust' (3);
- 'Gestroomlijnde kust' (4).

Elk van deze alternatieven is weer voorzien van deels overeenkomende en deels verschillende ruimtelijke bouwstenen. Deze bouwstenen zijn vooral van belang voor de aantrekkelijkheid van het betreffende kustvak voor toerisme en recreatie.

MKBA met bouwstenen ruimtelijke kwaliteit

De toename van gebruiksmogelijkheden voor strand en watersportactiviteiten door de strandverbreding kan een flinke stijging van de recreatie betekenen (en daarmee potenties voor ontwikkeling van recreatief aanbod). Deze stijging kan vooral plaatsvinden als op er op het strand meer mogelijk is dan op de andere stranden en bestaat hoofdzakelijk uit twee categorieën recreanten:

- 'Gewone' strandrecreanten.
- Bezoekers specifieke evenementen.

De categorie 'gewone' strandrecreanten zijn bezoekers die specifiek op zoek zijn naar ruimte. De tweede categorie recreanten zijn bezoekers van specifieke evenementen. Een aanmerkelijk breder strand kan zich lenen voor specifieke evenementen die elders niet mogelijk zijn en waarbij relatief veel ruimte is vereist. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan kitesurfen en vliegeren.

Om een substantiële stijging van het aantal toeristen mogelijk te maken, zal het recreatieve aanbod ook moeten toenemen. Een toename van het aantal toeristen is volgend op een hoger aanbod van recreatieve voorzieningen. Het gecombineerde effect van het verbrede strand en de hogere ruimtelijke kwaliteit op de regionale toeristisch-recreatieve bestedingen bij projectalternatief 1, 2, 3 en 4 met respectievelijk 1%, 10%, 15% en 10% toenemen ten opzichte van het referentiealternatief. Deze verwachte toename is overwegend beperkter dan bij HPZ (zie hoofdstuk 2), omdat in het DKNH-plangebied reeds sprake is van (brede) stranden.

Net als bij HPZ, zijn de in geld uitgedrukte baten in de MKBA hoofdzakelijk gerelateerd aan toerisme en recreatie. De overige baten zijn op een kwalitatieve wijze beoordeeld. Rekening houdend met zowel het monetaire saldo van kosten en baten als de kwalitatieve effecten, is de voorkeursvolgorde van alternatieven in de MKBA DKNH: 2, 3, 4, 1.

MKBA zonder bouwstenen ruimtelijke kwaliteit

In het geval van dezelfde alternatieven zonder bouwstenen ruimtelijke kwaliteit, betekent dit een sterk verminderde aantrekkingskracht is bij alle alternatieven. Deze zijn immers afhankelijk van de aanwezigheid van strandverbreding en de betreffende bouwstenen. Bij alternatief 1 veronderstellen we geen extra aantrekkingskracht meer (van 1% naar 0%), bij de andere alternatieven een halvering van de eerder genoemde percentages. Daarmee nemen van alle alternatieven de baten af, met name echter in alternatief 3. De kosten van de alternatieven veranderen uiteraard ook, aangezien de bouwstenen geen onderdeel meer vormen. Deze kostenbesparing is echter beperkt en naar verhouding het grootst bij alternatief 3. Al deze wijzigingen tezamen, van zowel kosten als baten, zullen naar verwachting slechts een beperkt effect hebben op de voorkeursvolgorde van de in de oorspronkelijke MKBA beschouwde alternatieven. Alternatief 2 blijft bovenaan staan en alternatief 3 schuift naar de onderste plek. De nieuwe voorkeursvolgorde wordt dan waarschijnlijk 2, 4, 1 en 3.

Toevoeging alternatief 5 (VKA)

In de oorspronkelijke MKBA DKNH (maart 2010) is het later geconstrueerde alternatief 5 (VKA) niet beoordeeld. Er kan daarom ook geen analyse gemaakt worden van dit alternatief met en zonder bouwstenen voor ruimtelijke kwaliteit.

Wel kan op hoofdlijnen een oordeel worden uitgesproken over de relatieve positie van alternatief 5 in vergelijking van de wel in de MKBA DKNH beschouwde alternatieven zonder bouwstenen ruimtelijke kwaliteit. Alternatief 5 is beperkter in scope qua lengte en breedte van strandopbouw resp. uitbouw dan alternatieven 2, 3 en 4, als gevolg van de geringere omvang van zandsuppletie. Daarmee zijn de baten voor recreatie en toerisme in alternatief 5 ook geringer dan in alternatieven 2, 3 en 4.

Anderzijds zijn de kosten van investering en onderhoud van alternatief 5 van dezelfde orde grootte als alternatief 1 in de MKBA. Rekening houdend met zowel de verwachte baten als kosten, wordt de nieuwe voorkeursvolgorde inclusief alternatief 5 waarschijnlijk: 2, 5, 4, 1 en 3. Alternatief 2 en alternatief 5 scoren ongeveer ex aequo.